

Bermenproject Verbindingsleiding Veenschap.

Contactadres: Johan Niphuis,
Westeinde 230,
7671 cj Vriezenveen.
jgniphuis@gmail.com

Bermbeheer Verbindingsleiding Veenschap 2017/2018.

Even in het kort.

Sinds 2005 is de K.N.N.V. afd. Vriezenveen in samenwerking met het waterschap Vechtstromen (toen waterschap Regge en Dinkel) en de gemeente Vriezenveen, structureel bezig met het inventariseren en beheren van de bermen, schouwpaden en taluds van de verbindingsleiding in het Veenschap.

Deze leiding loopt door het Veenschap, aan de zuidzijde geflankeerd door de Oosterveenweg en de Schottenweg van de Paterswal tot de Nieuwe Daarlerveenseweg.

Dit naar aanleiding van de achteruitgang van bijzondere flora die hier nog aanwezig was, maar door verkeerd beheer en schaduwwerking achteruit holde.

Dit werd al vastgesteld in 2000 toen de K.N.N.V. ,“ om hulp vroeg voor de flora in de bermen van de Oosterveenweg”.

In 2005 zijn een 5-tal proefvakken langs het traject uitgezet en deze werden jaarlijks geïnterviewd op alle flora met als doel het maaibeheer hier op aan te passen.

Vanaf 2014 is niet meer alle flora in de proefvakken geïnterviewd, maar is overgegaan tot het inventariseren van “aandacht-soorten” langs het hele traject.

Gekozen is voor een aantal soorten die matig tot vrij kritisch zijn voor wat betreft hun biotoop/standplaats en hierdoor een indicatie kunnen geven of we met het gevoerde beheer wel of niet goed bezig zijn.

Op een aantal plekken zijn inmiddels wat succesjes geboekt maar voor een groot deel blijft het moeilijk de “verbraming” en dikke pakketten van grassen en algemene soorten terug te dringen.

Ook neemt de laatste jaren het mossen pakket toe.

Hiervoor zijn, denken wij, een aantal oorzaken aan te wijzen.

1: Het lijkt er op dat de stikstof depositie opnieuw toeneemt i.pl.v. afneemt!, zodat verschraling, door afvoeren van het maaisel, nog langer gaat duren,

2: Het klepelen van de vegetatie gebeurt niet zorgvuldig genoeg (aannemer),

Schottenweg

Oosterveenweg

Dikke Pakketten en braamopslag zouden ook de eerste maaibeurt (half juni) meegenomen worden.

3: De bermen (van m.n. de Oosterveenweg) staan letterlijk onder druk van steeds meer recreatie, zware landbouw machines en honden uitlaten,

4: Steeds meer schaduwwerking van bomen m.n. aan de zuidzijde van de bermen, wat de groei van mossen (sporenplanten) bevordert en mede hierdoor ontkieming en groei van kruiden (zaadplanten) afremt,

5: Verder zou het beter zijn; maaien, maaisel laten liggen voor zaadval en daarna afvoeren.

Wat betreft de schaduwwerking, daar is dit jaar een voorzichtig begin mee gemaakt om eigenaren met percelen aan de zuidzijde van de weg te informeren en vragen om bomen, die geen of minder optische waarde hebben, te mogen rooien. Ook de opslag van bomen en struiken in de berm langs de Oosterveenweg zou fors gedund mogen worden. Hoe dit allemaal uitpakt ligt nog in het verschiet.

Inventarisaties en opmerkingen 2017.

Net als andere jaren is vroeg in het jaar, 13 maart weer een begin gemaakt voor de inventarisatie van m.n. Vogelmelk en Hemelsleutel.

Verdere inventarisaties zijn gedaan op:

3 mei, 17 mei, 23 mei, 25 mei, 4 juni, 14 juni, 11 juli, 19 september. Deze laatste telling speciaal voor blauwe Knoop die pas laat bloeit.

Tussentijds zijn enkele aanvullende tellingen gedaan voor o.a. Hemelsleutel, Vogelmelk (die dit jaar door veelvuldige bloei beter was te tellen) Pinksterbloem, grote Ratelaar, stijve Ogentroost, gele Morgenster, Struikheide, en blauwe Knoop.

11 April was het jaarlijkse voorjaarsoverleg met waterschap en gemeente (zie verslag)

Week 18 zijn door de gemeente op verzoek de PV's 1,2 en 3 (Oosterveenweg) met gekloofde eiken in de berm aan de zuid-zijde van de weg afgepaald. Dit om te voorkomen dat hier, wat veelvuldig gebeurde, auto's worden geparkeerd door o.a. Hondenclub, honden uitlaten en andere recreatieve acties. Eerdere jaren werd hier ook nog veel gevist maar dat wordt steeds minder. Dichtgroei en kwaliteit van het water met een verminderde visstand?

23 Mei is speciaal naar de plagstroken (2011) gekeken op de hoek van de Hoffmansweg/Oosterveenweg en ter plaatse van PV2. Hier stond ooit stijve Ogentroost. Op beide plekken is deze, na plaggen, weer teruggevonden, echter na enkele jaren op de hoek Oosterveenweg/Hoffmansweg opnieuw verdwenen. Wel blijft de vegetatie laag en is de mat nog niet geheel gesloten en is o.a. nog Vogelpootje aanwezig. Ter plaatse van PV2 breidt de soort zich gelukkig wel goed uit en zijn de aantallen dit jaar opgelopen tot 40 ex.

25 Mei. M.n. schouwpad tussen PV2 en voetgangersbrug opmerkelijk veel kale Jonker gevonden. Op 4 plekken (resp. 4,7,8 en 2 ex.). Kale Jonker is een indicator voor plaatsen met een goede potentie voor "bijzondere" soorten, dus hier zijn we eigenlijk wel blij mee!

16 en 17 Juni markeringen aangebracht voor de aannemer dat op die delen niet geklepeld word. Afsproken 1^e maaibeurt week 25/26.

Week 27 geklepeld echter niet conform afspraken voorjaarsoverleg. Plaatselijk zijn dikke pakketten en braamstruweel blijven staan.

Bermen Oosterveenweg en Schottenweg 1mtr. geheel gemaaid, ook waar de vegetatie heel laag was en dus al helemaal niet nodig.

Schouwpad tussen RW36 en Hoofdweg met veel braamopslag helemaal niet geklepeld.

13 September markeringen aangebracht voor de 2^e maaibeurt alles maaien volgens afspraak week 38/39.

Einde week 40 is door aannemer begin gemaakt, alles m.u.v. gemarkeerde delen klepelen.

De gemarkeerde delen zullen later door de K.N.N.V. worden gemaaid en afgevoerd.

Dit omdat zaadzetting van blauwe Knoop hoofdzakelijk pas in oktober plaats vindt.

M.n. het schouwpad tussen RW36 en Hoofdweg is slordig en onvoldoende geklepeld. Op zich is klepelen met een hoge snijhoogte voor de macro fauna beter maar met 20 centimeter blijft er te veel vegetatie staan.

Verder is met een te smalle breedte 1 keer geklepeld zodat aan weerszijden de vegetatie en braamstruweel is blijven staan.

Week 47/48 gemarkeerde delen en PV's door K.N.N.V. gemaaid en later het maaisel afgevoerd.

Wij pleiten ervoor dat de loonwerker die deze bermen en taluds maait, wat meer affiniteit heeft of krijgt met het product dat bewerkt word: beheer van een ecologische berm. Andere gemeenten en ook de gemeente Twenterand, stellen doelen om steeds meer bermen ecologisch te willen beheren vanwege de achteruitgang van de biodiversiteit in het agrarisch buitengebied. De machinist die het werk daadwerkelijk uitvoert zou hiervoor bijgeschoold kunnen zijn. Een cursus ecologisch bermbeheer met plantenkennis strekt tot aanbeveling. Wil ecologisch bermbeheer een succes worden dan kunnen de spelregels ook wat strakker zijn. De gemeente zou meer eisen kunnen/moeten stellen aan hoe te maaien.

Aanbeveling:

Wil je mooie bermen met veel biodiversiteit (bloemen, vlinders, rupsen, spinnen, sprinkhanen enz.) , dan zou het best gefaseerd gemaaid moeten worden, maaisel laten drogen voor zaadval en macrofauna de kans geven zich te verplaatsen en daarna het maaisel afvoeren.

Schaduwwerking opheffen d.m.v. bomen rooien, m.u.v.

die visueel aantrekkelijk (landschap) zijn, aan de zuidzijde van de bermen.

Over al deze zaken zijn al diverse rapporten verschenen zodat niet het wiel opnieuw uitgevonden hoeft te worden. En wanneer iemand (particulier) zich aanbied om dit gedeeltelijk te willen doen, dat dit niet op allerlei regeltjes en veiligheidsaspecten? moet vastlopen. Met betrekking tot veiligheid lijkt ons dit, langs deze wegen, niet echt tot een steekhoudend argument.

Wij zien hier veel mensen en de meesten die ons aanspreken op onze bezigheden/nazorg, genieten van de bermen langs de Schottenweg en in het bijzonder de Oosterveenweg, omdat deze én in een aantrekkelijk landschap én nog steeds een mooie flora bezit. Laten we hier zuinig op zijn en haar koesteren!

Dat willen we toch?, K.N.N.V., Gemeente, Waterschap!

De gemeente Twenterand heeft voor 2018 een extra budget van € 100.000,-- ontvangen en zou hiervan ook een bedrag kunnen reserveren om **echt** ecologisch bermbeheer toe te passen, **Maaien, drogen en afvoeren !!!**

Ook zou de agrarische sector die voor een zeer groot deel verantwoordelijk is voor de steeds groter wordende stikstofdepositie, graswoestijnen, teloorgang van de weidevogels , gebruik van insecticiden, pesticiden

onder de wat **gemakkelijker** naam, “gewasbeschermingsmiddelen”, de doodsoorzaak van bijen en andere insecten en daarmee indirect ook vogels en andere fauna , middelen moeten aanwenden/verstrekken dit te bestrijden! (ook inkrimping van de veestapel)

Veel vrijwilligers van natuurverenigingen/organisaties zijn met onvoorstelbaar veel uren en inzet en vaak met eigen middelen en met geld uit eigen portemonnee bezig d.m.v. beheer deze natuuraantasting te bestrijden.

De “lol” gaat er dan wel af als je hoort dat er opnieuw vergunningen zijn verstrekt voor uitbreidingen van de veestapel en daardoor de depositie zeker niet minder gaat worden!

Maaibeheer voor 2018.

Ons voorstel is om in 2018 de 1^e maaibeurt alles te maaien m.u.v. gemarkeerde delen en lage vegetatie in week 25/26 (3^e / 4^e week juni).

De 2^e maaibeurt week 37/38 (3^e / 4^e week september) alles, m.u.v. gemarkeerde delen.

De gemarkeerde delen zullen later, i.v.m. late zaadzetting, door de K.N.N.V. gemaaid worden.

Indien door weersomstandigheden de groei/bloei periode heel erg wordt beïnvloedt, eventueel het maaischema aanpassen. Overleg zal dan plaats vinden via mail met Herman Bolte.

**Ontwikkelingen te volgen flora aandachtsoorten,
bermen Verbindingsleiding Veenschap 2017.**

	2014	2015	2016	2017	2018
Akkerhoornbloem	+	0	0	2	0
Blauw Glidkruid	+	+	+	+	+
Blauwe Knoop	++	++	+	+	+
Brede Wespenorchis	8	2	2	1	1
Dopheide	8	6	?	1	?
Gele Morgenster	6	0	0	5	8
Grijskruid	7	4	0	0	0
Grote Ratelaar	++	++	+	+	+
Hazenpootje	----	----	----	----	----
Hemelsleutel	21	22	?	29	27
Kraailook.	+++	+++	+++	+++	+++
Kale Jonker	2	0	3	23	17
Kamgras	++	++	++	+++	++
Knoopkruid	++	++	+	++	+
Koninginnekruid/Leverkruid	1 pol	1 pol +	1 pol+	1 pol	1 pol
Koningsvaren	5	6	7	7	7
Kruipend Zenegroen	----	----	----	1	----
Liggend Walstro	+	+	+	+	+
Muizenoor	+	+	+	++	++
Pinksterbloem	++	+	++	++	+
Speenkruid	++	++	++	++	++
Stijve Ogentroost	35	30	31	40	40
Struikheide	31	30	?	59	60
Tormentil	++	++	++	++	++
Vogelmelk	30	63	60	60	60
Vogelpootje	+	++	+	+	+
Waternavel	+	+	?	++	+
Wilde Bertram	++	+	+	+	+/--
Wilde Peen	6	2	17	20	15

(De rode aantallen hebben betrekking op het jaar 2018)

OPMERKINGEN 2017 m.b.t. de flora.

Akkerhoornbloem,

Nieuwe standplaats. 2 Exemplaren gevonden tussen RW 36 en Hoofdweg. Waar deze soort eerder stond (Schottenweg), is ze door werkzaamheden aan berm/talud verdwenen.

Blauw Glidkruid,

Groeiplaats aan de Schottenweg niet terug gevonden, de groeiplaats aan de Oosterveenweg lijkt stabiel

Blauwe Knoop,

Met name in ProefVak 2 en het deel dat door de K.N.N.V. later worden gemaaid toename. Elders een lichte teruggang en op plekken op het schouwpad tussen RW 36 en Hoofdweg grotendeels verdwenen. (overwoekering door braamopslag)

Brede Wespenorchis,

Nog slechts 1 ex. teruggevonden (max. aantal 8) en deze is vóór zaadzetting afgevreten?

Dopheide,

Slechts 1 ex. teruggevonden. Kwijnend. Standplaats waarschijnlijk te droog.

Gele Morgenster,

Dit jaar weer een 5 tal ex. teruggevonden. De afwezigheid in 2015 en 2016 is niet verklaarbaar.

Grijskruid,

Opnieuw dit jaar geen ex. van deze soort. Is ooit, i.v.m. herstelwerkzaamheden, met zand van elders aangevoerd maar blijkbaar niet op de goede standplaats. Te veel schaduw?

Grote Ratelaar,

Overall aantallen wat minder m.u.v. PV2.

Hazenpootje,

Niet teruggevonden.

Hemelsleutel,

Het aantal van 29 ex. lijkt op vermeerdering maar hier moeten we voorzichtig mee zijn. Op de standplaatsen waar hij voorkomt wordt hij meest overgroeid door een dik pakket vegetatie zodat hij in vorige jaren onderteld kan zijn. Het beste kan de soort geteld worden in het voorjaar wanneer de vegetatie nog laag is. Slechts zelden worden hier bloeiende ex. gevonden!

Kamgras,

Op de plekken waar deze soort voorkomt (hoofdzakelijk in de eerste 60 centimeter vanaf de wegrand) blijft hij redelijk stabiel. Wel moet er voor gewaakt worden dat die eerste 60 centimeter niet vroegtijdig gemaaid word i.v.m. zaadzetting. (2017)

Kale Jonker,

Dit jaar zelfs 23 ex. Waarschijnlijk doordat omstandigheden in 2015 gunstig waren om zaad te laten kiemen. Kale Jonker is 2-jarig en een indicator voor plekken met een goede potentie.

Kraailook,

Ter plaatse met grote aantallen, stabiel.

Knoopkruid,

Heeft door het vroeg maaien van de 1^e meter (i.v.m. veiligheid?) slechts matig gebloeid!

Koninginnekruid/Leverkruid,

Koninginnekruid is een heel goede nectar plant voor o.a. Zweefvliegen en vlinders. Wat dat betreft zouden er best meer mogen staan. Nu slechts 1 pol. Gezien de standplaats treed hier veel schaduwwerking op of is er meer aan de hand met het water van de Verbindingsleiding? (overal langs de oevers staat een massavegetatie van Liesgras die een indicator is van vermessing. (stikstof, fosfaat en carbonaat).

Koningsvaren,

Vanaf 2014 zijn 2 nieuwe groeiplaatsen gevonden . Het aantal is nu van 5 naar 7 ex. gestegen.

Kruipend Zenegroen,

Na een aantal jaren van afwezigheid opnieuw 1(matig) ex. teruggevonden.

Muizenoor,

Het herstel na werkzaamheden aan berm/talud zet langzaam maar zeker door. Muizenoor wint ter plaatse steeds meer terrein.

Pinksterbloem,

De soort lijkt redelijk stabiel. Om deze goed te kunnen tellen moeten meerdere inventarisaties worden gedaan.

Speenkruid,

Lijkt zich ter plaatse iets uit te breiden.

Stijve Ogentroost,

Op de enige plek waar hij nog voorkomt (zuid-berm PV2) doet deze het de laatste jaren erg goed. Waarschijnlijk mede door het late maaien (K.N.N.V.).

Struikheide,

De meerdere gevonden ex. t.o.v. vorige jaren kan een gevolg zijn van ondertelling. Echter er zijn ook jonge plantjes gevonden wat wel duidt op toename.

Tormentil,

Op alle plekken waar de soort voorkomt, doet ze het goed.

Vogelmelk,

Van ooit 30 naar 60 ex. is waarschijnlijk het gevolg van ondertelling geweest in vorige jaren. Ook deze soort is lastig te inventariseren als ze niet bloeit. Evenals Hemelsleutel kan ze het best worden geteld in het vroege voorjaar wanneer de vegetatie nog kort is. Dit jaar konden de aantallen goed worden geteld omdat er veelvuldig bloei was.

Vogelpootje,

Een typisch pionierplantje van kale grond. Waar de soort aanwezig is en de zode is, om welke reden dan ook, nog niet gesloten, dan is de kans groot dat ze het jaar erop ook weer aanwezig is.

Liggend Walstro,

Ter plaatse stabiel.

Waternavel,

Dit jaar een 2^e groeiplek gevonden. Ook deze soort is een goede indicator voor plekken met potentie.

Wilde Bertram,

Vertoond een lichte achteruitgang en is ter plaatse aan de Schottenweg verdwenen.

M.n. op het deel (schouwpad) tussen RW36 en Hoofdweg heeft de soort het moeilijk door steeds verder oprukkend braamstruweel.

Wilde Peen,

Wilde Peen breidt zich t.n.t. langzaam uit. Dit jaar 20 ex. geteld. Waarschijnlijk waren er nog meer ex., maar door vroegtijdig maaien niet alles kunnen tellen.